

ona tili va adabiyot faniga ajratadi. Mamlakatimizda ona tili va adabiyot fanining ulushi 2018-yilda 61 soatni tashkil etgan, 2021-yilda esa 51 soatga tushgan.

Ammo o'zbek tili (davlat tili)ning ulushi 2018-yildagi 16 soatdan bu yil 21 soatga ko'tarilgan. Bu mamlakatimizda ta'lim o'zbek tilidan boshqa tilda olib borilayotgan maktablarda davlat tilini o'qitishga e'tibor kuchaytirilganidan dalolat beradi.

Xuddi shunday ko'rsatkichlar, ya'ni ona tili va adabiyoti fanining boshqa barcha fanlarga nisbatan ulushi Germaniyada 13,4 foiz, Janubiy Koreyada 17,8 foiz, Yaponiyada 19,1 foiz, Rossiyada 17,5 foiz, Belarusda 13,4 foizni tashkil etishi kuzatildi.

Finlandiya maktablarida ona tili sifatida fin, shved, sami, sigan tili o'qitiladi. Mamlakatda ikkita davlat tili mavjud. Ona tili fin tili bo'lganlar shved tilini, ona tili shved tili bo'lganlar fin tilini davlat tili sifatida o'rganadi. Ona tili sami yoki sigan, rus tili bo'lganlar ham finlandiya yoki shved tilini o'rganishadi.

Mamlakatimizda umumiy o'rta ta'limning yangidan ishlab chiqilayotgan Milliy o'quv dasturida "Til va adabiyot fanlari ona tili, adabiyot, o'zbek tili (ta'lim boshqa tillarda olib boriladigan maktablar uchun), qardosh tillar (qozoq, qirg'iz, tojik, turkman), rus tili (ta'lim rus va o'zbek tilida olib boriladigan maktablar uchun) o'quv predmetlarini qamrab oladi hamda ularning o'zaro aloqadorligini ta'minlaydi", deb qayd etilgan.

Bugungi kunda umumiy o'rta ta'lim maktablarida ta'lim yetti tilda olib boriladi. Jumladan, 2 ming 69 ta maktabda ta'lim rus, qoraqalpoq, qozoq, tojik, turkman, qirg'iz tillarida olib boriladi va har bir millat vakillari uchun millatlararo bag'rikenglik tamoyili asosida zarur sharoitlar yaratilgan. O'quv jarayoni o'quvchilarning o'z ona tilida tashkil etilgan va ushbu maktablarning har birida barcha fanlardan darslik va o'quv metodik adabiyotlar mavjud.

Fin ta'lim tizimida o'quvchilarning til o'rganish qobiliyatini rivojlantirish bolalikdan boshlanadi va hayot mobaynida davom etadi. Bu jarayon uyda, maktabda va maktabdan tashqari vaqtlarda rivojlantiriladi. Maktabda til o'qitishning asosiy prinsipi turli vaziyatlarda tildan foydalanishga o'rgatish hisoblanadi.

Birinchi-ikkinchi sinflarda ona tili va adabiyotni o'qitishda o'quvchilarning individual qobiliyatini hisobga olgan holda ongli yondashish, o'zini namoyon qilish va muloqot layoqatini, shuningdek, tinglash, gapirish, o'qish va yozish qobiliyatini rivojlantirish alohida vazifa hisoblanadi.

Uchinchi–oltinchi sinflarda fanning o'ziga xos maqsadi o'quvchilarni o'zini namoyon qilish, o'zaro ta'sir o'tkazish, o'qish va yozish qobiliyatini oshirishga qaratiladi. Bundan tashqari, ushbu bosqichda matn janrlari doirasi kengayadi. O'quvchilarga ko'proq turli matnlarni talqin va tahlil qilish, tuzish va baholash ko'nikmalari o'rgatiladi. Bolalar tanlagan qiziqarli kitoblar va boshqa multimediali matnlar o'quv jarayonida qo'llanadi. O'quvchilar o'qish orqali dunyoqarashini kengaytiradi. Maktabdan tashqari madaniy va multimedia xilma-xilligi orqali ona tili va adabiyotini o'rganish imkoniyatidan keng foydalaniladi.

O'zbekistonda esa o'quvchiga tilni o'qitish orqali u bo'yicha egallanadigan nutqiy faoliyat turlari: tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozish amallarini har bir sinfda

o'rgatish, mustaqil fikr almasha olish, eshitilgan matnni idrok etish, yozma manbalarni o'qish orqali axborot olish, voqea-hodisalarga o'z munosabatini bildirish malakasini egallash dinamikasi nazarda tutiladi.

Adabiyot — so'z san'ati. Shu sababli ona tilini puxta o'zlashtirmasdan turib, adabiyotning go'zalligi va qudratini anglab bo'lmaydi. Ona tili va adabiyot fani darslari mazmuni o'quvchida so'zga qiziqish va e'tibor hissini muntazam o'stirib borishdan, ularga so'zning ahamiyati, turli matnlarda tutgan o'rnini tushuntirishdan iborat.

O'zbekiston Milliy o'quv dasturida maktab bitiruvchilarida til va adabiyot fanlari bo'yicha rivojlantiriladigan umumiy kompetensiyalar belgilanmoqda. Ularni nutqiy (og'zaki va yozma nutq malakasi, o'qish va tushunish, tinglab tushunish) hamda lingvistik kompetensiyalar (lingvistik malaka: fonetika, imlo, leksikologiya, morfologiya, sintaksis) orqali shakllantirish ko'zda tutilgan.

Finlyandiya maktablarida o'quvchilarning til ko'nikmalari va milliy madaniyati hisobga olinadi. Maktab boshqa ona tilida so'zlashadigan va boshqa madaniyatga mansub bo'lgan o'quvchilar uchun o'rganish hamda muloqot qilish imkoniyatini yaratishi kerak. O'qituvchilar o'z fani bo'yicha fin va shved tilida dars bera olishi lozim. Barcha ko'rsatmalar umumiy o'rta ta'lim uchun o'quv dasturida belgilangan muddao va tamoyillarga muvofiq bo'lishi ko'zda tutiladi. Maqsad o'quvchilarni turli til va madaniyatlarni qadrlashga o'rgatish, ikki va ko'p tillilikni targ'ib qilish va shu orqali o'quvchilarning lingvistik bilimlari va metalingvistik ko'nikmalarini mustahkamlashdan iborat.

Yana bir holat borki, muayyan sinf yoki maktabda ta'lim qaysi tilda olib borilishi ta'lim to'g'risidagi qonun doirasida, ta'lim oluvchilar va ularning ota-onalari qarorlari asosida belgilanadi Biroq zarurat bo'lsa, ona tili va adabiyot bo'yicha darslar hukumat qaroriga muvofiq birlashtirilishi mumkin. Bunday holda o'qituvchilar umumiy o'qitiladigan barcha fanlarning kamida yarmini ona tili sifatida belgilangan tilda o'tishi kerak. Bu jarayonda oila va maktab o'rtasidagi o'zaro kelishuvga amal qilinadi.

Ingliz, nemis, fransuz va boshqa tillarni chet tili sifatida o'rganish o'quvchilarda ko'p tillilik, savodxonlik kompetensiyalarini shakllantiradi. Mutaxassislarning fikricha, fin tilini juda kam davlatlarda tushunishadi. Shuning uchun finlar dunyo aholisi muloqot qiladigan asosiy chet tillarni yuqori darajada o'rganishni maqsad qilgan. Qolaversa, turli tillarda so'zlashish qobiliyati fanlararo integratsiyani mustahkamlashga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Шайхисламов, Н. (2020). ТРУДНОСТИ СИНТАКСИЧЕСКОГО АНАЛИЗА: ЗАГАДКИ ИНФИНИТИВА. Academic research in educational sciences, (3).
2. Shayxislamov, N. (2020). So'z urg'usining o'zbek va ingliz tillaridagi farqlash vazifasining qisqacha tavsifi. O'zbekistonda innovatsion ilmiy tadqiqotlar va metodlar, 13-14.
3. Shayxislamov, N. (2020). Когнитив тилшуносликда концепт: "Туй" концепти ва унинг универсал табиати. O'zbekistonda innovatsion ilmiy tadqiqotlar va metodlar, 54-60.
4. Shayxislamov, N. HOZIRGI ZAMON TILSHUNOSLIGIDA TIL VA MADANIYATNING TALQINI. Scientific Progress, 7(1), 59-70.
5. Shayxislamov, N. (2020). In the Field of Modern Linguistics-Linguoculturology. Мировая наука, (8), 33-36.
6. Шайхисламов, Н. (2020). Укувчиларнинг нуций компетенцияларни ривожлантиришда нуткнинг илмий-назарий изоҳд. Science and Education, 1(5).
7. Shayxislamov, N. (2020). Problems of sociolinguistics: status of the language. O'zbekistonda ilm-fan va ta'lim, 3, 279-281.
8. Shayxislamov, N. (2020). Cognitive Linguistics, the Symbolic and Interactive Functions of Language. Образование и наука в XXI веке, 1(6), 390-393.
9. Шайхисламов, Н. (2020). Зооним компонентли метафораларнинг антропоцентрик тадқиқ этишда гендер жиҳатлар. Образование и наука в XXI веке, 1(6), 304-309.

THE EFFECTIVENESS OF THE USE OF GAME TECHNOLOGY IN PRESCHOOL EDUCATION

N.A. Erkhanova

*Director of pre-school educational organizations and senior teacher of the
institute for retraining and professional development of specialists*

Abstract: *Innovative technologies in the preschool education system are used primarily to solve pressing issues, improve the quality of services provided, meet the growing demands of parents, as well as increase the competitiveness of preschool organizations. This article analyzes the relevance of the use of game technology in preschool education organizations.*

Keywords: *Game technology, didactic games, games monitoring card used in educational activities.*

INTRODUCTION

The relevance of the use of gaming technologies in preschool education lies in the fact that in the scientific literature today more and more attention is paid to the use of innovative technologies to improve the efficiency of the educational process, but not all practitioners can use them correctly in the educational process. A study of children's development shows that mental processes develop more effectively in play mode than other types of activities, so reliance on play is the most important way to engage learners in educational activities.

The concept of "game pedagogical technologies" includes a very wide range of methods and techniques of organizing the pedagogical process in the form of various pedagogical games [2]. That is, it is significant to achieve a clearly defined educational goal and an appropriate pedagogical outcome, which in turn are justified and described.

In groups in the Preschool Organization, the form and technique of play are chosen according to educational requirements and situations. This approach encourages students to increase their learning outcomes.

Implementation of game techniques and situations in educational activities is carried out in the following main areas:

1. The didactic goal for children is given in the form of a play task.
2. The educational goal is subject to the rules of the game.
3. In the game, children learn new information freely.

It should be noted that in preschool age a child has a great opportunity in the process of play. Unlike other activities, they objectively adopt rules such as being independent in the game process, communicating with peers at will, choosing toys and using different tools, overcoming certain difficulties that are logically related to the playground, and willingly following its rules.